

Fransje de Visser

Zwaantje, een verhaal in sonatevorm

Inleiding: zomer 1997

Het begint met een steek in de rechterschouder. Ik ontzie hem een beetje, het duurt wel erg lang, aankleden gaat moeizaam, er op liggen gaat helemaal niet meer en de keukenkastjes lijken wel hoger dan vroeger. Ik word 'linkser'; pijn bestrijden met één pil. Meer pillen, injecties. Ik ga de lange weg van de huisarts, via de arts met schouder-specialisme en de plaatselijke fysiotherapeut, naar de schouder-therapeut. Wanhopig laat ik ook alternatieven en diëten op de 'frozen shoulder' los. Het ergst is dat je nog nauwelijks je 'passie' en beroep als fluitiste kunt uitoefenen. Het lijkt wel een amputatie. Je arm is er wel voor de symmetrie, maar je kunt er niets mee.

Eerste thema:

Met het idee 'het gaat wel weer over' word je vindingrijk op elk gebied. Gelukkig heb ik prima collega's in de Douane Harmonie. Waar mogelijk mocht ik piccolo spelen i.p.v. eerste fluit. Een CD-opname van Nederlandse marsen (veel piccolo) kwam als een geschenk uit de hemel. Het kromme kopje van mijn dochters eerste fluit komt óók uit de doos, wat het heffen lichter maakt. Het is een bizarre ervaring als je de eerste keer op zo'n kromkop speelt. De geluidsbeleving is zo anders. De zuiverheid laat te wensen over helaas, dus in zo'n orkest ligt het 'gevoelig'. Met mijn fluitkoor ben ik tijdelijk gestopt – links dirigeren én omslaan kreeg ik niet onder de knie. Een mitella om

de rechterarm was een noodzakelijke dwangbuis om niet per ongeluk toch rechts te gaan zwaaien.

Overgang:

Pas na een jaar tobben, constante pijn en veel advies van alle kanten besef je dat het niet zomaar overgaat, en dat er iets anders moet gebeuren wil je nog fluit spelen. Alhoewel ik al over Boni Rietveld, orthopedisch chirurg van de kliniek voor Dansers en Musici (in Den Haag) had gelezen in een van de eerste FLUIT-tijdschriften, moest Mia Dreese mij aan hem helpen herinneren toen ze me zag tobben op een fluitdag. En hoewel ik wist van het bestaan van ergonomische Zwanenhalsfluiten van Maarten Visser moest Boni Rietveld ("beter het instrument opereren dan de patient") mij in zijn richting wijzen. Toen ik een leuke schnabbel met het Nederlands Fluitorkest in Parijs moest afzeggen was mijn diepste punt bereikt, en heb ik zo'n kopstuk besteld.

Wat me eerst weerhield van de aanschaf van toch een kostbaar kopje was de gedachte dat ik dit maar kort zou gebruiken, of alleen voor het repeteren thuis. Als je niet langer dan 5 minuten je gewone instrument kunt tillen zonder kramp of slapende vingers is de keus gauw gemaakt. Inmiddels heeft het USZO de kop volledig vergoed. Na een lang half jaar wachten kon ik mijn 'Zwaantje' ophalen. Het is dan januari 1999.

Tweede thema: een 'nieuw' leven.

Het vasthouden van de fluit met zwanenhalskop vereist gewenning. De rechterduim krijgt een steuntje, waardoor de fluit dikker lijkt. De linkerwijsvinger wordt ook opgevangen in een steun, die gesoldeerd is op het corpus van de fluit. Die steun kan door een mechaniekje worden versteld naar de meest comfortabele positie van je hand. Het vinden van het mondgat en de balans van de fluit is in het begin even frustrerend. Ik voel me weer een beginner. Na drie weken fanatiek gestudeer en geëxperimenteer krijg ik m'n zelfvertrouwen terug. Het is niet de klank die je gewend bent. De oude Moyse-boeken helpen me weer een acceptabele toon te maken. Het is niet mijn zwoele, warme Powell – ik heb de kop op de Muramatsu van mijn dochter laten maken, daar ik mijn Powell gaaf wilde houden voor een 'normale' toekomst. Het belangrijkste: ik speel weer zonder pijn.

Doorwerking:

De eerste repetities met 'zwaantje' zijn spannend. Vindt de dirigent het wel voldoende? Hoe is de stemming met de andere instrumenten? Draagt het geluid wel voldoende? Word ik voor 'vol' aangezien?

Fransje de Visser, in de Douane Harmonie.

Tot mijn opluchting voldoet deze combinatie, en in de loop der tijd blaas ik meer en meer op de 'automatische piloot'. De nadelen zijn eerder van luchtige aard. Enkele heren van het orkest spotten een beetje met m'n 'hockeystick', 'verlostang' of 'golfclub'. De dirigent denkt in het begin dat ik niet klaar zit voor mijn inzet als mijn fluit niet omhoog gaat. De tweede fluitiste mist een inzet als mijn fluit als signaal niet meer in haar vizier komt. Tijdens concerten krijg je veel bekijks (fluitisten in een harmonie zitten vooraan). Vingers wijzen, je ziet mensen fluisteren en - ja hoor - je komt na afloop niet zonder belangstelling weg. Na uitleg is er veel begrip. De houding van de schouders is zo ontspannen dat ik zo langzamerhand denk dat iedereen zo fluit zou moeten spelen.

Geleidelijk komt de beweeglijkheid van mijn rechterschouder terug. Boni Rietveld heeft me begeleid, mijn osteopate heeft me 'gemarteld' en mijn yogalerares denkt met me mee. Het eind is in zicht... denk je.

Reprise: april 2000

Het begint met een steek in de *linkerschouder*. Da capo al fine.

Nu gaat de sonatevorm een beetje mank, want gelukkig kunnen we nu kort door de bocht. De weg is bekend, we weten dat we minstens twee jaar er voor uit moeten trekken en dankzij zwaantje kunnen we doorfluiten!

Inmiddels zijn er heel wat 'kilometers' op zwaantje gemaakt. Zware solo's, concoursen en optredens hebben we samen doorstaan. De fluitijd stond even stil, maar niet voor lang.

Fine.

Inlichtingen: Fransje de Visser, telefoon 0181-484431.

— zwaantje —